



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 343/2024-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Kmecom, Pod Kalváriou 51A, Prešov, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 22CoCsp/15/2021-292 z 28. októbra 2021 v spojení s opravným uznesením č. k. 22CoCsp/15/2021-329 zo 17. februára 2022 a uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/60/2022 z 27. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov vyplynulo, že sťažovateľ si žalobou uplatnil peňažný nárok vo výške 1 123,50 eur s príslušenstvom proti žalovanej EOS KSI Slovensko, s.r.o. Okresný súd Prešov rozsudkom č. k. 15Csp/127/2018-197 z 30. septembra 2020 uložil žalovanej povinnosť vyplatiť sťažovateľovi sumu 851,61 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia a sumu 250 eur z titulu primeraného finančného zadosťučinenia, v prevyšujúcej časti vydania bezdôvodného obohatenia a finančného zadosťučinenia nárok sťažovateľa zamietol, rovnako zamietol aj nárok uplatnený z titulu náhrady škody. V súvislosti s uplatneným nárokom na náhradu škody súd prvej inštancie konštatoval, že nie sú splnené

základné predpoklady na jeho vznik, aj keby súd pripustil, že sťažovateľovi teoreticky vznikla nejaká škoda, tento v konaní netvrdil a ani nebolo preukázané porušenie právnej povinnosti zo strany žalovanej v súvislosti so vznikom škody, taktiež ani jej zavinenie a ani príčinná súvislosť.

3. Krajský súd na odvolanie oboch strán sporu potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. K zamietnutiu nároku na náhradu škody uviedol, že sťažovateľ tvrdil, že porušením práva bolo v tomto prípade konanie žalovaného, ktorý mu nevydal bezdôvodné obohatenie ani po jeho predžalobnej výzve, v dôsledku čoho musel podať žalobu a vznikla mu škoda v podobe trov konania vyčíslených ním ako strata času pri vypracovaní žaloby a následných vyjadrení v súdnom konaní. Odvolací súd konštatoval, že ak by sťažovateľovi teoreticky vznikla nejaká škoda, nebola tu splnená podmienka porušenia právnej povinnosti, resp. protiprávneho úkonu zo strany žalovanej. Tým, že žalovaná nevydala sťažovateľovi bezdôvodné obohatenie na základe jeho predžalobnej výzvy a odmietla jeho nárok, neporušila žiadnu svoju záväzkovú (zmluvnú) alebo mimozáväzkovú povinnosť. Sporová strana má právo sa v spore brániť, na svoju obranu uvádzať skutkové tvrdenia a navrhovať dôkazné prostriedky na podporu svojich tvrdení. Vychádzajúc z uvedeného, sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že neboli splnené základné predpoklady zodpovednosti za škodu.

4. Rozsudok odvolacieho súdu napadol sťažovateľ dovolaním z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

5. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP sťažovateľ uviedol, že si uplatnil žalobou aj nárok na náhradu škody. Súd sa nezaoberali uplatneným nárokom, čo sa týka výšky škody, a vec aj nesprávne právne posúdili. Oba súdy na jednej strane dospeli k záveru o niekoľkonásobnom porušení právnej povinnosti zo strany žalovanej, čo malo za následok uloženie povinnosti vydať bezdôvodné obohatenie, na strane druhej uviedli, že na vznik nároku zo zodpovednosti za škodu nie je splnená podmienka porušenia právnej povinnosti zo strany žalovanej. Sťažovateľ v žalobou uplatnenom nároku na náhradu škody zahrnul aj trovy konania (hotové výdavky), ktoré mu v súvislosti s uplatňovaním a bránením práva na súde vznikli a ktoré riadne vyčíslil. Odvolací súd síce skonštatoval dôvodnosť námietky sťažovateľa k nesprávnosti záveru súdu prvej inštancie k nároku na náhradu trov konania, avšak súčasne uviedol, že dovolateľovi žiadne preukázateľné trovy konania nevznikli napriek tomu, že dovolateľ ich vyčíslil a uplatnil si ich, zahrnul ich však do nároku na náhradu škody. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku VI (o trovách konania), považoval sťažovateľ za zjavne rozporné so skutkovými zisteniami.

6. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu boli rozsudky okresného súdu a krajského súdu v nevyhovujúcej časti uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a primeraného finančného zadosťučinenia zrušené, rovnako boli zrušené výroky týkajúce sa náhrady trov konania, v časti uplatneného nároku na náhradu škody bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté.

7. Dovolací súd pri posúdení argumentácie sťažovateľa k nároku na náhradu škody podľa jej obsahu konštatoval možnosť namietať dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Konkrétne uviedol, že súdy zamietli žalobu v časti o náhradu škody z dôvodu, že neboli preukázané základné predpoklady zodpovednosti za škodu, teda porušenie právnej povinnosti zo strany žalovanej v súvislosti so vznikom škody a ani príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti

a vznikom škody. Keďže nebol preukázaný právny základ náhrady škody, neprichádzalo do úvahy posudzovanie jej výšky. To, že sa súdy nezaoberali uplatneným nárokom, čo sa týka výšky škody, teda nemožno považovať za nesprávny procesný postup a ani za porušenie práva na spravodlivý proces.

8. Sťažovateľ uvedené dôvody subsumoval pod dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení, k čomu najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ neoznačil žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu a ani rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré by boli vzájomne rozporné. Navyše nevymedzil konkrétnu právnu otázku, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Ak dovolateľ nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach a predpokladoch (porovnaj napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017, 2Cdo/156/2017, 1Cdo/124/2018, 7Cdo/297/2018, 1Cdo/30/2020). Dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré riešili prvoinštančný súd a odvolací súd. Z tohto dôvodu bolo dovolanie sťažovateľa v tejto časti odmietnuté podľa § 447 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ porušenie ním označených základných práv rozsudkom krajského súdu odvádza od arbitrárneho posúdenia uplatneného nároku na náhradu škody, keď na jednej strane bolo akceptované porušenie právnej povinnosti žalovanej – používanie nekalej obchodnej praxe, ale na strane druhej súdy neidentifikovali porušenie právnej povinnosti vo vzťahu k uplatnenej náhrade škody. Konštatovaná neexistencia príčinnej súvislosti nebola dostatočne skúmaná ani zdôvodnená. Sťažovateľ si svoj nárok musel uplatniť súdnou cestou, škoda mu vznikla v súvislosti s uplatnením práva na súde. Okrem toho si sťažovateľ uplatnil trovy konania, ktoré zahrnul do nároku na náhradu škody, k čomu krajský súd uviedol, že sťažovateľovi trovy konania nevznikli.

10. Uznesenie najvyššieho súdu rovnako zasahuje do sťažovateľom označených základných práv, a to z dôvodu, že ani tento nenapravil arbitrárnosť posúdenia uplatneného nároku na náhradu škody, dovolací súd pritom mohol z podaného dovolania identifikovať právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, najvyšší súd postupoval formalisticky a svojvoľne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu:

12. Z ústavnej sťažnosti je nepochybné, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd, pričom aj jeho argumentácia smerujúca proti rozsudku krajského súdu je v podstate rovnaká, akú

použil v podanom dovolaní. Z uvedeného vyplýva, že existoval iný súd rozhodujúci o ochrane práv sťažovateľa (najvyšší súd), čo vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia v bode 1 uvedených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu. Sťažovateľ napokon ani netvrdí, že niektorú zo svojich námietok nemohol v dovolaní uplatniť.

13. Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o ústavnej sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavou a zákonom č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upraveného konania o ústavnej sťažnosti subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (porov. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namiatanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu:

14. Z pohľadu ústavného súdu sťažovateľ namietal nepriznanie svojho nároku na náhradu škody, k záveru o absencii porušenia právnej povinnosti poukázal na konanie žalovanej, ktoré spočívalo v používaní nekalých obchodných praktík, ďalej namietal nedostatočné zhodnotenie existencie príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody.

15. Uvedené najvyšší súd posúdil z hľadiska dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý sťažovateľ ani neoznačil, pričom v tomto ohľade nebol identifikovaný nedostatok odôvodnenia, súdy nárok zamietli z dôvodu nepreukázania porušenia právnej povinnosti a príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody, výšku škody preto už nebolo potrebné samostatne skúmať.

16. Z hľadiska dovolacieho dôvodu pre nesprávne právne posúdenie ústavný súd vyslovuje súhlas s nedostatočnou formuláciou dovolacej otázky, aj v podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ iba všeobecne konštatuje, že dovolací súd mohol identifikovať obsah právnej otázky, avšak sám neuvádza, v čom mala spočívať, resp. čo konkrétne malo byť predmetom dovolacieho prieskumu pre nesprávne právne posúdenie. Poukaz sťažovateľa na porušenie právnej povinnosti žalovanej je relevantný vo vzťahu k uplatnenému nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, o ktorom okresný súd ďalej koná.

17. Z rozsudku okresného súdu vyplynulo, že sťažovateľ si žalobou uplatnil náhradu škody za stratu času a peňazí za vypracovanie žaloby, vypracovanie doplnení žaloby a poštové doručovanie výziev s tým, že pri určení výšky náhrady škody vychádzal z jeho priemernej mzdy, resp. od času, keď je nezamestnaný, z priemernej hodinovej mzdy. Sťažovateľ teda vznik škody odvádza od prípadných nákladov vynaložených v súvislosti s uplatnením svojej pohľadávky na súde.

18. Ústavný súd konštatuje, že všeobecný súd pri uplatnenom nároku nie je viazaný právnym posúdením, ako ho formuluje strana sporu, jeho úlohou je posúdiť, či uplatnený nárok špecifikovaný skutkovými okolnosťami možno subsumovať pod určitú zákonnú normu. Náklady spojené s uplatnením práva na súde predstavujú príslušenstvo hlavnej pohľadávky v zmysle § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka, nejde teda o samostatný nárok, ktorý by mal povahu nároku na náhradu škody. Keďže o časti nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ako aj finančného zadostučinenia a rovnako aj o prípadnom nároku na náhradu trov konania sa ďalej koná, pretože najvyšší súd zrušil rozsudky okresného súdu a krajského súdu v uvedených častiach, ústavný súd tu identifikoval priestor pre konajúce súdy vysporiadať sa aj s opodstatnenosťou tohto nároku, čím ústavný súd neprejudikuje prípadnú dôvodnosť tohto nároku.

19. Tvrdený nárok na náhradu škody mal podľa sťažovateľa vzniknúť v súvislosti s jeho nákladmi na uplatnenie nároku proti žalovanej. Uvedené náklady predstavujú príslušenstvo pohľadávky, prípadnú dôvodnosť a oprávnenosť tohto nároku bude môcť okresný súd posúdiť v pokračujúcom konaní, kde sa ďalej koná o časti základu nároku, ako aj o trovách konania. V tomto kontexte sú závery najvyššieho súdu, ktorý odôvodnenie odvolacieho súdu o nepreukázaní nároku na náhradu škody nevidel ako nedostatočne odôvodnené a z hľadiska nesprávneho právneho posúdenia konštatoval nedostatočnú formuláciu uplatneného dovolacieho dôvodu, ústavne udržateľné.

20. Vzhľadom na to, že námietky sťažovateľa neboli vyhodnotené ako spôsobilé spochybníť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júla 2024

Libor Duľa
predseda senátu